

Sygn. akt II UK 361/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku J. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w P.
o podjęcie wypłaty emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 marca 2013 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 marca 2013 r. oddalił skargę wnioskodawczynie J. C. o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 5 września 2012 r. oddalającym apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 8 marca 2012 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 7 października 2011 r. wstrzymującej z urzędu wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że - wbrew stanowisku skarżącej - orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, nie stanowiło podstawy wznowienia postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 5 września 2012 r. W swoim wyroku Trybunał

Konstytucyjny stwierdził niezgodność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726, zwanej dalej nowelizacją z dnia 16 grudnia 2010 r.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP, ale tylko w zakresie, w jakim znajdował zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zarzut niekonstytucyjności zakwestionowanej regulacji dotyczył jednak wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy przepisów i bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, tj. do tych osób, które „gdyby wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o emeryturę i kontynuowałyby zatrudnienie”. Tymczasem skarżąca nie należy do kręgu takich osób, ponieważ prawo do emerytury przyznano jej decyzją organu rentowego z dnia 27 lutego 2004 r. W obowiązującym wówczas stanie prawnym miała obowiązek rozwiązania stosunku pracy dla zrealizowania wypłaty świadczenia emerytalnego”, którego wypłata była zawieszona „od daty jego przyznania do daty złożenia wniosku o podjęcie jego wypłaty i przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia w roku 2010. Dla oceny powołanych zdarzeń nie ma znaczenia fakt wydania przez pozwanego z urzędu decyzji o spłacie zawieszonego świadczenia w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie: 1/ art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 28 nowelizacji z dnia 16 grudnia 2010 r. przez ich błędną wykładnię i błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, że niezgodność z Konstytucją RP tych przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 - nie ma wpływu na treść wyroków objętych skargą o wznowienie postępowania, co spowodowało oddalenie skargi na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. „po jego wznowieniu w oparciu o art. 401¹ k.p.c.”, 2/ art. 213 § 2 i art. 477⁹ § 2 w związku z art. 477¹³ k.p.c. przez nieuwzględnienie tego, że organ rentowy, wydając decyzję z 31 grudnia 2012 r. o

wznowieniu wypłaty poczynawszy od 22 listopada 2012 r., „uznał w istocie odwołanie, wydając nową decyzję uwzględniającą prawne argumenty odwołania, co w świetle wskazanych przepisów oprócz umorzenia postępowania dotyczącego wypłaty emerytury od 22.11.2012 r. powinno prowadzić do zmiany wyroku sądu I instancji poprzez uchylenie zaskarżonej odwołaniem decyzji o wstrzymaniu wypłaty emerytury za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012” .

W ocenie skarżącej za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, „czy art. 103a ustawy w zw. z art. 28 ustawy zmieniającej ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed uchyleniem art. 103 ust. 2a ustawy, przy czym niezbędne jest także wyjaśnienie przez SN jak należy rozumieć ‘nabycie’ emerytury” oraz „czy ‘nabyciem’ było jedynie spełnienie warunków dotyczących wieku i stażu, czy też właśnie z uwagi na treść ryzyka emerytalnego rzeczywistym ‘nabyciem’, którego ślad można odnaleźć w uzasadnieniu wyroku TK było dopiero spełnienie przesłanek, które upoważniały ZUS do efektywnej wypłaty świadczenia”.

Skarga jest ponadto oczywiście uzasadniona, co wynika „z naruszenia zasady dyspozycyjności przez Sąd Apelacyjny, w tym przepisów art. 213 § 2 i art. 477⁹ § 2 w zw. z art. 477¹³ k.p.c., które ją konstruują. Nie ma bowiem wątpliwości, iż organ rentowy przyjął, iż ubezpieczona jest objęta skutkami wyroku TK. Mimo tego organ rentowy postanowił wypłacić ubezpieczonej emeryturę tylko od 22.11.2012 r. i w tym zakresie uznał odwołanie”.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, a także o zwrot kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego wnioskodawczyni przez pełnomocnika będącego adwokatem, a także kosztów opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; jeżeli zachodzi nieważność postępowania; lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca, która wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinna precyzyjnie i w sposób zrozumiały sformułować oraz uzasadnić problem prawny w sposób podobny do zagadnienia prawnego przedstawianego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane).

Skarżąca wniosła o wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy, czy art. 103a ustawy emerytalnej w związku z art. 28 ustawy zmieniającej „ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed uchyceniem art. 1-3 ust. 2a ustawy, przy czym niezbędnej jest także wyjaśnienie jak należy rozumieć ‘nabycie’ emerytury”. W sprawie, w której skarżąca wystąpiła z wnioskiem z dnia 20 lutego 2004 r. o przyznanie jej emerytury, a organ rentowy decyzją z dnia 27 lutego 2004 r. ustalił jej to prawo poczynwszy od pierwszego dnia tego miesiąca, nie ma potrzeby wyjaśniania, „jak należy rozumieć ‘nabycie’ emerytury”. Natomiast pierwsza część sformułowanego zagadnienia prawnego, „czy art. 103a ustawy w zw. z art. 28 ustawy zmieniającej ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed uchyceniem art. 103 ust. 2a ustawy”, była już przedmiotem jednolitych kasacyjnych osądów Sądu Najwyższego. W szczególności w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 4/13 (dotychczas niepublikowany), Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że skutki prawne wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, nie obejmują ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r. (dniem uchycenia art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm. - na mocy art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz. 1507), także wtedy gdy wypłata emerytury (realizacja nabytego prawa), podlegała zawieszeniu w związku z kontynuowaniem przez nich zatrudnienia. W tej argumentacji wskazano, że w związku z tym, iż art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r., od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r., do dnia wejście w życie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS,

dodanego do ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez art. 6 pkt 2 ustawy nowelizacji z dnia 16 grudnia 2010 r., nie istniał wymóg uprzedniego rozwiązania stosunku pracy jako warunek pobierania świadczeń emerytalnych. W konsekwencji „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.”. Uprawnionym, którzy przeszli na emeryturę pod rządem art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, przed dniem 8 stycznia 2009 r., znany był i obowiązywał ich od dnia 1 lipca 2000 r. dodatkowy warunek wypłaty emerytury w postaci rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, przeto ponownie wprowadzony wymóg rozwiązania stosunku pracy jako warunek wypłaty świadczenia „w istocie rzeczy nie pogorszył ich sytuacji prawnej” w porównaniu do stanu prawnego z daty ustalenia uprawnień emerytalnych. W innym wyroku z dnia 14 sierpnia 2013 r., III UK 118/12 (dotychczas niepublikowanym) Sąd Najwyższy argumentował, że tacy ubezpieczeni byli w chwili nabywania prawa do emerytury jednakowo świadomi konieczności rozwiązania stosunku pracy, a skoro kontynuowali zatrudnienie, to decydowali się na zawieszenie prawa do emerytury. Dla nich nieobowiązywanie przez pewien czas (od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r.) tego warunku mogło być „korzystnym zaskoczeniem”, ale skutek zmiany prawa „przez powrót dawnej regulacji po dniu 1 stycznia 2011 r. nie ustanowiono nowej, lecz tylko przywrócono regułę, stosowaną w czasie nabycia przez nich prawa do emerytury”. Dlatego stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r., pod rządem art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie naruszało zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa (analogicznie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 sierpnia 2013 r., III UK 117/12, niepublikowany). Na gruncie tych judykatów nie było potrzeby rozstrzygania po raz kolejny analogicznego zagadnienia prawnego, które zostało wystarczająco i jednolicie wyjaśnione w

judykaturze Sądu Najwyższego, z uwzględnieniem konstytucyjnych skutków prawnych wynikających z motywów wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., który nie miał zastosowania do skarżącej, ponieważ art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., ponownie wprowadzający wymóg rozwiązania stosunku pracy (jako warunek realizacji ustalonych uprawnień emerytalnych) nie pogorszył jej sytuacji prawnej, gdyż w chwili nabycia przez nią tych uprawnień taki warunek obowiązywał. Nie naruszało to zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa. Powyższe wykluczało uznanie skargi kasacyjnej za „oczywiście uzasadnioną”, ponieważ taką kwalifikowaną wadą nie był dotknięty zaskarżony wyrok oparty na wyżej sygnalizowanym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, którego motywy podzielił Sąd Najwyższy w wyżej powołanych judykatach.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.